

Te Peretitenira'a No Porinetia farani

PIHA PUTURA'A PARAU 'API Mahana toru 19 nō tiunu 2019

Te mau Fa'aotira'a a te 'Āpo'ora'a a te mau Fa'aterehau

E'ita te mau tarifa mōri 'e haamaraahia 'i tiurai nei

Taa'ê atu 'i te mōri hinu, 'ua maraa te mau tarifa nō te tahi atu huru mōri 'i te fenua nō reira mai tâ tatou 'i te poro'iraahia 'o ia ho'i 'i Singapour. te tarifa 'o te mōri tapau 'ore +2,3%, te mōri 'arahu e te mōri mâhuhinu +2,7%, 'are'a te mōri hinu 'ua topa 4,8%.

Nō te mâhu auahi, 'ua maraa 'i te faito 8% nō te maraa ia 'o te tarifa FOB. Noa atu teie mau maraaraa, 'ua faaoti te 'Apooraahau 'e tape'a noa 'i te mau tarifa tahito 'ia tae 'i tiurai 2019.

E'ita te mau tarifa utaraa nâ te moana 'e tau'i nâ reira nō te mau PPN 'e amohia 'e te Hau

I te mahana maha 23 'o mê nei, 'ua putuputu te Tomite hi'opo'a 'i te mau tarifa utaraa nâ te moana (CETMI) 'i Porinetia nei.

'Ua 'ite te Tomite e 'e ia-au 'i te numeraraa 'ite-au-hia nō te tauraa 'i te mau tarifa te matara mai ra te faito 0,12%. 'e nō te mea tei raro mai te reira tai'o 'i te 2%, 'ua mâ'iti te tâato'araa 'o te mau mero CETMI 'ia tape'a noahia te mau tarifa tahito. 'O te reira ato'a tâ te 'Apooraahau 'i haamana.

Teie râ, 'ua haamana te 'Apooraahau 'i te tahi mau faaueraa a te Hau 'i ni'a 'i te tâtuhaaraa 'i te mau area moana 'e terehia nei 'e te mau pahi 'e tō râtou mau tarifa tata'itahi, 'i Tuamotu Rôpû 'e hitiaaoterâ. 'E mau tauraa tee nō te faatano 'i te mau tarifa 'e te atearaa 'o te tuhaa motu 'ia-au 'i te faaueraa mana a te 'Apoora a Porinetia nō te 14 'o titema 2017 ra tauihia 'ei pâtana tapihoo 'e faaheporaa e 'ei maita'i nō te huiraatira 'i te pae 'o te mau utaraa nâ te moana, 'aita râ 'i haamana hia mai, 'i teie mahana 'ua mana te reira.

Nâ reira ato'a, nō te 'oreraa te oraraa 'o te huiraatira 'o te mau motu 'e teimaha 'e 'i muri mai te 'iritiraahia te tahi mau tao'a PPN, 'ua faaoti te 'Apooraahau 'e tamau noa tâ na tauturu nâ roto 'i te âmora 'o ia 'i te fereti pahi 'o te mau PPN.

Présidence de la Polynésie Française

Service de la communication

communication@presidence.pf - 40 47 20 00

Ti'araa 'ohipa 'i te pae 'o te tapihaa 'e tuatiraa : 3,3% tô na maraa nô ,â 'ava'e 12 râterehia mai

Ia-au 'i te piaraa parau 'a te piha numeraraa 'a Porinetia 'ua maraa te mau tihepuraa taata 'i eperera 2019, nô ni'a 'i nâ 'ava'e 12 râterehia mai. Nô te maita'i 'o te 'imiraa faufaa 'e nehenehe ai te tihepuraa taata 'e maraa 'i te pae 'o te tapihaa 'e te tuatiraa. Tei roto te fenua 'i te vairaa maita'i, teie tupuraa pâpû, nô te feruriraa pâpû 'e te ti'aturiraa 'i ho'i faahou mai 'i te pae 'o te 'imiraa faufaa 'a Porinetia

Tei te pae 'o te hotera 'e te fare tâtâraa tei tere maita'i. e tu'atiraa ato'a 'i ni'a 'i te maraa 'o te fâriiraa manihini, 'o tei tu'ati 'i ni'a 'i te mau numera 'e horo'a hia ra 'e te tahua manureva 'o Tahiti 'e te tâ te mau hotera iho, 'i te pae 'o te paturaa 'e te tahi atu mau toro'a tapihaa, 'ua vaivai noa 'i te vâhi pâpû.

Mai te 'omuaraa matahiti nei, 'i te 'ava'e hô'ê 'e 300 'imiraa taata rave 'ohipa 'âpî 'o tei tapa'ohia 'i te SEFI, 1530 nô nâ 'ava'e mâtâmua 'e toru 'o 2019 'e 3552 'i 2018 ra, nâ te mau tauturu 'a te Hau ato'a 'i maraa ai te tai'o piri atu 'i te 259 tauturu fâriihia 'e te Fenua. 'o te piha tapihoo 'e tapihaaraa ato'a tei tapura 'i te hô'ê maraaraa 'o te patana, nâ te feiâ 'e 'ohipa nâ râtou iho.

'Aru'i 'o te mau peu tumu a te Fare 'Uparau 'a Porinetia

Hau atu 'i te 800 piahi nô te 'âmaa peu tumu 'a te Fare 'Uparau 'a Porinetia te faahanahana 'i te 40raa 'o te matahiti 'o te Fare nei nâ roto 'i te ha'utiraa mai 'i te 'âai 'o Tû Mâkinokino 'i te mahana mâa 22 'o tiunu, 'i te ahiahi hora 6 'i te tahua To'atâ.

'E ha'utiraa faaineinehia mai 'e John Mairai, hâpii 'orero 'e te hiro'a tumu 'i te Fare 'Uparau. 'E 'aai faahia nâ te Arii 'o Fakarava, 'i parauhia na 'ei tupuna 'o te û'i Pomare, 'o tei faaruru 'i te mata'i 'e te miti rahi 'e 'ua tapae mai 'i Taaone. Tei faaineinehia nô teie 'aru'i, 'e himene mai 'e 700 piahi, 'e faa'ite ato'a mai 'i te paparaa tupuna 'o te fêtii hui-Arii Pomare.

Nâ teie 'aru'i ho'i 'e 'opani 'i te Heiva 'a te mau hâpiiraa 'ori, 'e te faa-âra-raa 'i te Heiva i Tahiti, nâ teie 'aru'i 'e parau mai 'i te ora-ora 'o te Fare 'Uparau 'e tâ na mau hâpiiraa peu tumu, mai te 'ori tahiti, te 'orero, te mau himene nâ reira te faa'ohiparaa 'i te moihaa 'upa'upa (to'ere 'e ukulele). 'E 'aru'i faufaa rahi teie 'o te puta 'i roto 'i te 'aai 'o 2019 nô teie Fare 'Uparau 'a Porinetia.

Tauturu moni nô te Heiva 'i Rurutu

'Ua fârii te 'Apooraahau 'i te aniraa tauturu, 950 000 toata, nâ te taatiraa « Manureva I te Rai Matuatini » nô te faatere 'i tâ na Heiva I Rurutu 2019.

Mai te mau matahiti ato'a, te haaputupu mai nei te Heiva 'i Rurutu 'i te tâato'araa 'o te huiraatira 'o te 'oire nô te faa'ite 'i tâ râtou mau peu 'i te pae 'o te hiro'a tumu, te rima'î 'e tu'aro. 'I reira ato'a, 'e tupu te mau tata'uraa 'ori, himene, 'upa'upa, 'ahu 'ori, tu'aro ma'ohi.

'Iritiraa 'i te pu'etau haapiiraa nô te mau parau tu'ite Tuati totiare 'e te rauti Hâpii 'e Totiare

'Ua haamau hia mai na teie hâpiiraa tuati totiare 'i Porinetia nei, 'i 1998 'e tae mai 'i 2016, te tumu, nô te pâhono 'i te hinaaro 'o te huiraatira paruparu 'e nô te faatôro'a-roa-raa te mau rauti 'e rohi nei 'i roto 'i teie 'amaa 'ohipa totiare fatuhia 'e te mau taiete tivira.

'E tuhaa faufaa rahi tâ teie mau rauti Totiare 'e rave nei, nô te rau 'o te fifi 'e vai nei. Nô te reira, 'ua ti'a roa ihoa 'ia fatu teie mau rauti 'i te parau tu'ite teitei nô te âmo 'i te mau arata'iraa 'âpî nô te haamaita'i 'i te 'atu'aturaa nô te feiâ 'i roto 'i te oraraa paruparu.

Nô râtou :

- 'Ua iritihia 18 pârahiraa hâpii faito teitei (licence) 'o tei haamata 'i tetepa 2018 ra ;
- 'E haamata te faatoro'araa nô te 20 ti'araa rauti totiare faito teitei (licence), 'i tetepa 2019 ; 'e te 'iritiraa 'i te tata'uraa nô te titau 'i te ti'araa tauturu totiare. Te vai nei te mau parau tâpa'opa'oraa 'i te (IPFSS) mai te 11 'o tiunu 'e 'ia faaho'i hia atu 'i te mahana mâtâmua 'o tiurai 2019.
- 'E 'iriti ato'ahia 15 pârahiraa tauturu totiare tu'ite teitei, 'o te haamata 'i tetepa 2019.

'aua'e maoti teie arata'iraa, 'e nehenehe ai 'tâ te DSFE, nâ reira te mau piha 'ohipa 'a te Hau, 'e ti'aturi 'i ni'a 'i te û'i 'âpî 'e fatu nei 'i te parau toro'a tu'ite teitei, 'i te pae 'o te totiare, mai tiurai 2021 atu.

Faauseraa mana 'a te Hau fenua 'ia-au 'i te ture fenua nô te mau pâruru matahiapo

'I muri mai 'i te piaraa 'i te mahana mâtâmua 'o fepuare 2019, te ture Fenua nô ni'a 'i te mau faaotiraa mana 'i te pae 'o te pâruru ruhiruhiâ 'e te tahi atu mau arat'iraa 'i te pae 'o te totiare, 'e te fâriiraa 'i te mana'o 'o te 'Apooraa arata'i 'i te 'afata faatuhaaraa (COSR) nô te 4 'o tiunu nei, nâ reira faaotiraa 'a te Tomite ti'aau 'i te 'afata Totiare 'a Porinetia nô te 17 'o tiunu nei, 'ua haamana te 'Apooraahau 'i teie nau faaotiraa nâ roto 'i te haamauraa 'e toru faauseraa.

- Nô ni'a 'i te faauseraa a te Hau 'i te pae 'o te pâruru ruhiruhiâ 'e te tahi atu nô te pae 'o totiare :

'Ua tapura te 'Apooraahau 'i te mau faauseraa 'i raro nei :

Hô'ê pu'etau faaineineraa 'e tae atu 'i te 31 nô titema 2019 :

- Te moni faatuhaaraa, nô te pu'etau tu'ati 'i te pu'etau tano, 'i te faito 70% 'o te moni nô nâ 'ava'e teitei roa a'e 120 'i haaputuhia mai 'i roto 'i nâ 'ava'e hope'a 180 'a te taata rave 'ohipa ;
- Mai te peu tei raro mai 'i te 120 'ava'e, e'ita te moni faa-au-hia 'e nao'a 'i te faito teitei 'o te aroaro 'o nâ 'ava'e 120 'o te tai'o ia 'e ravehia nô te numera ;

Mai te mahana mâtâmua 'o tenuare 2020 :

- Te faito moni faatuhā, nō te tai'o pu'etau rava'i, 'e vai 'i te tai'o 70% 'o te faito au noa 'i haaputuhia 'i roto 'i te area 180 ava'e moni ava'e teitei roa a'e 'i roto 'i te area 'o nā ava'e hope'a 'e 240 a' te taata haaputu.
- Te faito nō te tuhaa A 'e B, nō te toru 'ava'e 'i 'erehia, te faito 'o te moni faatuhā, 'e faatu'ati hia 'i te faito moni 'i raro nei
 - Nō te tuhaa A :
 - 1,5% 'i te toru 'ava'e 'e tae atu ai 'i te faito matahiti mana 'e te aroaro 10% mai te peu ê 'ua nao'ahia te tai'o matahiti faahēpohia. Teie rā, 'e tai'ohia ia-au 'i te toe 'o te matahiti nao'ahia ai te tai'o matahiti mana, te aroaro 'i te reira taime 'e îti mai ia 'i te faito 0,2 tai'o 'i te toru 'ava'e hau ia-au 'i te tai'o matahiti 'iritihia ai te faatuhāraa. Nō reira, 'e titau haapee ia te taata rave 'ohipa 'i tã na pu'e tau faatuhā hia atu ai 'i te tai'o 57 matahiti 'e haamanahia atu ai te aroaro raro 'i te tai'o 10%. 'Ia 59 'o te matahiti, 'e faa'ohipahia te faatoparaa 8%, 'e 'ia 61 matahiti 'e 6% ia te faatoparaa.
 - 0,5% 'i te toru 'ava'e 'i 'erehia nō te tapapa 'i te pu'etau pâruru rava'i.
 - Nō te tuhaa B :
 - 1,5% 'o nā 'ava'e 'e toru 'e toe nō te titau 'i te matahiti mana ;
 - 0,5% 'o nā 'ava'e 'e toru 'e toe nō te titau 'i te pu'etau pâruru, 'e te aroaro 'e 30%.
- Te maraaraa matahiti 'o te moni faatuhā 'o te haapâpû ra hō'ê tuhaa, pu'etau pâruru hau atu 'i te pu'etau pâruru rava'i 'e te tahi, te taperaa 'i te matahiti mana mai teie 'i raro nei :
 - 1,96% mai tenuare 2020 atu ;
 - 1,92% mai tenare 2021 atu ;
 - 1,88% mai tenuare 2022 atu ;
 - 1,84% mai tenuare 2023 atu.

Mai te mahana mâtâmua 'o tiurai 2019 :

- 'E nehenehe ai 'e fãna'o 'i te haapotōraa 'i te faatuhāraa, 'ua faaotihia 'e 25 matahiti tâviniraa 'ia tae 'i te mahana mâtâmua 'o tiurai 2019, (taa'ê atu nō te 'ohipa teimaha 'e te feiã 'e 'ore te 'ohipa 'e maraa faahou), 'e 'e 30 matahiti ti'a 'i tenuare 2020. 'E maraa te tai'o 12 'ava'e 'i tenuare 'o te mau matahiti ato'a 'e tae atu 'i te 33 matahiti ti'a (oiaho'i 'i tenuare 2023).
- Te pu'etau pâruru 'e fãna'ohia nō te faatuhā haapotōhia mai nō te toro'a teimaha, 'e 30 matahiti ti'a 'i tiurai 2019, 'e 360 ia 'ava'e. 'e maraa te reira tai'o 'e 9 'ava'e 'i tenuare 'o te mau matahiti ato'a 'i muri mai 'e nao'ahia atu ai 'te tai'o 33 matahiti ti'a 'e 396 ia 'ava'e 'i tenuare 2023. 'ei mau tai'ōraa teie 'e mana ai te ture. Teie noa rā 'ia pâpû te teimaha 'o te 'ohipa 'i ravehia mai 'e te taata 'e titau ra 'i te haapotōraa mai 'i te pu'etau 120 'ava'e 'ohipa, 'a fãna'o atu ai 'i te faatuhāraa 'i roto 'i nā 'ava'e 180 hope'a ;

- Te faito moni faatuhaa 'e hurihia 'i ni'a 'i te vahine haaipoipo 'e or anoa nei 'e 66% ia 'o te tuhaa mau fana'ohia na 'e te tâne hou 'a pohe atu ai 'e te hô'ê haamaraaraa 10% 'i te tamarii 'i raro noa-â 'i tâ na 'atu'aturaa ;
- Nô te tuhaa moni 'a te 'ivi, 'ia-au 'i te ture Fenua, 'e fârii ra 'i te tino 'e ora nei mâ te 'ore 'e hi'o 'i te faito matahiti nô te pu'etau 2 matahiti, 'e hurihia te reira tuhaa moni faatuhaa 'i ni'a 'i te hoa 'e ora nei 'i ni'a 'i te faito matahit 'i nao'ahia 'e 55 matahiti. 'E te reira 'ei tuhaa moni tamau noa atu 'e 'imiraa 'ê atu ta te tino 'e ora nei.
- Nô te tuhaa moni rû'au totiare 'e te moni faatuhaaraa faarava'i totiare

Mai tenuare atu 'i te mahana mâtâmua 'o 2020, tae atu 'i te hope'a 'ava'e titema 2022 :

- Te taata 'i nao'ahia te 60 matahiti ti'a, 'e nehenehe tâ tê reira 'e fana'o 'i te moni rû'au (AVS) nô roto mai 'i te afata RSPF. Te moni 'ava'e tâ na 'e fâna'o 'e 56 000 toata, 'iritihia 'e 7 000 toata mai te peu 'o nâ taata 'e ora 'apiti nei, 'e tae tâ râua 'e 84 000 toata mai te peu 'ua tae te matahiti 'o te hoa 'e 45.
- Te tahi, ô te tape'a oa 'i te mana 'e te pûai hoo 'o te feiâ pâruru 'e fâna'o nei 'i te moni totiare 'e 'o tei numerahia 'i ni'a 'i te moni tahua 'a te feiâ rave 'ohipa, 'ua faa-au-hia 'e horo'a 'e 5 000 toata 'i te 'ava'e, ia-au 'i te tai'o pu'etau taviniraa 'e te haaputuraa 'i roto 'i te 'afata faatuhaa, e'ita râ te faito 105 000 toata 'e nao'a hia.
- Nô te faa'ohiparaa ture 'o te 14 'o fepuare 1974 'e faaô ra 'i te arata'iraa pâruru ma'i nâ te feiâ rave 'ohipa

Mai tiurai nei 2019 :

Nô te haapâpû noa ua 'i te 'aufauraa moni 'ava'e 'a te feiâ 'e ore 'e nehenehe faahou 'e 'ohipa.

'Ia pâpû maita'i, 'e mea ti'a 'ia faahiti hia ê noa atu te mau faahaparaa 'e te mau pâto'iraa 'i te manaraa mai teie 'opuaraa ture Fenua, 'ua putuputu te pûai totiare, 'e 'ua horo'a 'i tâ na parau fârii nô teie 'opuaraa ture, mâ te hôro'a mai 'i te tahi neheneheraa 'e faananea atu-â te tahi mau faaotiraa 'irava. 'I muri mai 'i tô na piâraa 'i roto 'i te ve'a a te Hau, 'e nene'ihia te tahi putarii turama, nô te taato'araa 'e hinaaro noa atu, 'e rave 'âpitihia tei nene'iraa putarii 'e te CPS 'e te ARASS.

Tauturu moni nâ te mau taatiraa

'Ua fârii te 'Apooraahau 'e faataa 'i te tauturu nâ te mau taatiraa mai teie 'i raro nei :

- 4 596 000 toata nâ te tomite Porotetani 'o te hâpiiraa tapati.
- 600 000 toata nâ te taatiraa Hopue Tama'i ;
- 500 000 toata nâ te tomite tu'aro 'e te u'i 'âpî 'o Tai'arapû Too'a'oterâ ;
- 300 000 toata nâ te tomite AS Team Faa'a Va'a ;
- 832 000 toata nâ te taatiraa Puna Reo Piha'ena nô tâ na faanahoraa 'ohipa nô 2019.

-0-0-0-0-0-

Présidence de la Polynésie Française

Service de la communication

communication@presidence.pf - 40 47 20 00